

ปัญหาการบริหารงานการทำบัตรรายการของห้องสมุดโรงเรียนรัฐบาล
ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

นางสาวอุทัยพันธุ์ จิตราท

006652

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2519

PROBLEMS OF CATALOGING ADMINISTRATION OF THE GOVERNMENT
SECONDARY SCHOOL LIBRARIES IN BANGKOK METROPOLIS

Miss Utapin Chitratorn

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1976

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของกํารศึกษาคามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการทรววิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

.....กรรมการ

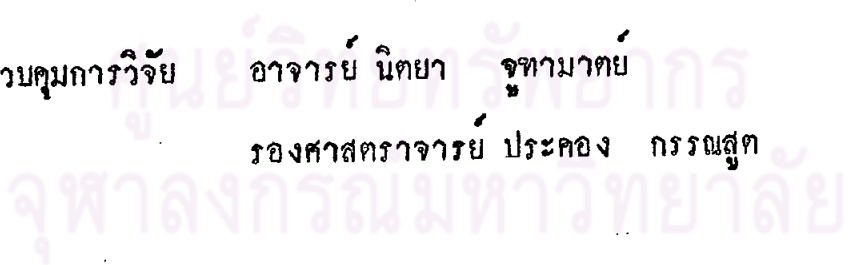
.....กรรมการ

.....กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

อาจารย์ นิตยา จุฑามาศย์

รองศาสตราจารย์ ประคอง กรวรรณสุต

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัญหาการบริหารงานการทำบัญชีรายการของห้องสมุด
โรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ชื่อ

นางสาวอุทพิณ จิตราท แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา

2518

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการวิจัยนี้เพื่อสำรวจสภาพที่แท้จริง ปัญหา และอุปสรรคในการบริหารงานการทำบัญชีรายการของห้องสมุดโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ศึกษาความคิดเห็นของครูบรรณารักษะที่มีต่อการจัดตั้งศูนย์บัญชีรายการของห้องสมุดโรงเรียน และเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครูบรรณารักษะ เพื่อทำการแก้ไขและปรับปรุงการทำบัญชีรายการของห้องสมุดโรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการแบบสอบถามไปให้ครูบรรณารักษะจำนวน 70 คน ได้รับคำตอบกลับคืนมา 62 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.57 ผลการวิจัยปรากฏว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ได้จัดตั้งห้องสมุดขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2499 ถึง 2507 ครูบรรณารักษะร้อยละ 91.93 เป็นหญิง ร้อยละ 53.23 มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ และร้อยละ 47.77 ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ แต่สามารถปฏิบัติงานในห้องสมุดได้ ทั้งนี้ เนื่องจากผ่านการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์จากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย และกรมสามัญศึกษา ครูบรรณารักษะ ร้อยละ 53.23 ไม่มีเวลาทำงานในห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ เพราะต้องทำงานหน้าที่อื่นนอกเหนือจากงานห้องสมุด เช่น ทำการสอน และเป็นครูประจำชั้นเป็นคน ห้องสมุดโรงเรียนร้อยละ 56.45 มีเจ้าหน้าที่ 2 คน เป็นครูบรรณารักษะ 1 คน ผู้ช่วย 1 คน และส่วนใหญ่ร้อยละ 88.70 ไม่มีเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด

ห้องสมุดโรงเรียน ร้อยละ 61.29 ต้องการขยายเนื้อที่ของห้องสมุดให้กว้างขวางขึ้น - เพราะส่วนใหญ่ได้คิดปรับปรุงมาจากห้องเรียน ครูภคที่จำเป็นสำหรับการทำบัญชีรายการคือ เครื่องพิมพ์ดีด ห้องสมุดโรงเรียน 32 โรง มีเครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย 1 เครื่อง แต่ไม่มีเครื่องพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ ห้องสมุดโรงเรียนร้อยละ 22.58 ที่ไม่มี-

ฉบับที่ ๖๖
๑
บัญชีรายการและส่วนใหญ่อายุละ 69.45 มีรายได้จากเงินบำรุงการศึกษาประมาณ 5,001 ถึง 10,000 บาท

ห้องสมุดโรงเรียนทุกแห่งจัดบริการที่เหมือนกันคือ บริการให้ยืมขอมือห้องสมุดโรงเรียน ร้อยละ 54.84 ที่ไม่ได้จัดการประชุมเทศกาลวิชาชีพของสมุด ซึ่งเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ให้นักเรียนส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดไม่เป็น ห้องสมุดโรงเรียนร้อยละ 98.39 จัดหมวดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของคิวอี้ โดยใช้หนังสือคู่มือระบบการจัดหมู่ทศนิยมฉบับย่อของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย และร้อยละ 41.67 เริ่มจัดทำบัญชีรายการในระหว่าง พ.ศ. 2515 ถึง 2518 โดยใช้หัวข้อเรื่องในหนังสือหัวข้อเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ปัญหาต่าง ๆ ที่ครูบรรณารักษ์ประสบในการบริหารงานคือ ปัญหาการเงิน บุคลากร การให้บริการ และการใช้บัญชีรายการของนักเรียน ปัญหาเหล่านี้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางที่เป็นปัญหามากคิดเป็นร้อยละ 88.70 คือ การขาดพนักงานพิมพ์ดีด

โดยเฉลี่ยแล้ว ครูบรรณารักษ์มีความเห็นด้วยเป็นอย่างมากในเรื่องการจัดตั้งศูนย์บัญชีรายการของห้องสมุดโรงเรียน และได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงการบริหารงานการทำบัญชีรายการของห้องสมุดโรงเรียนหลายประการ เช่น ให้มีศูนย์บัญชีรายการเพื่อจัดทำและจำหน่ายบัญชีรายการของหนังสือที่จัดพิมพ์ใหม่โดยทันที รวมทั้งจัดพิมพ์รายชื่อหนังสือดังกล่าวนี้ให้โรงเรียนทราบ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยได้พบปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว ซึ่งเป็นอุปสรรคในการบริหารงานการทำบัญชีรายการ ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหานี้ ผู้บริหารควรถือว่าห้องสมุดเป็นงานสำคัญ และมอบหมายให้ครูบรรณารักษ์ทำหน้าที่ในห้องสมุดแต่เพียงอย่างเดียว กรมสามัญศึกษาควรจัดวิชาการใช้ห้องสมุดให้เป็นวิชาบังคับ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ควรแก้ไขและปรับปรุงหนังสือคู่มือระบบการจัดหมู่ทศนิยมฉบับย่อ และหนังสือหัวข้อเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรมีการจัดตั้งศูนย์บัญชีรายการของห้องสมุดโรงเรียน และเห็นว่าควรมอบหมายหน้าที่นี้ ให้แก่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

Thesis Title   Problems of Cataloging Administration of the
Government Secondary School Libraries in Bangkok
Metropolis

Name   Miss Utapin Chitratorn
Department of Library Science

Academic Year   1975

ABSTRACT

The main purposes of this study were: (1) to survey the actual situation, the problems of and the obstacles to the cataloging administration of the Government Secondary School Libraries in Bangkok Metropolis; (2) to survey the opinions of teacher-librarians concerning the establishing of a School Library Cataloging Center; (3) to collect the recommendation of teacher - librarians so as to improve cataloging in school libraries. The following data was obtained by sending questionnaires to 70 teacher - librarians, and of which 62 (88.57%) were answered and returned.

The results were: the majority of school libraries (48%) were established during B.E. 1956 to 1964. The teacher - librarians (91.93%) were female. 53.23 percent were professional librarians and 47.77 percent were non - professional librarians. They had already had an in-service training provided by the Thai Library Association and by the Department of General Education Ministry of Education so that they were able to serve as librarians. The teacher - librarians (53.23%) were not full - time librarians. School libraries (56.45%) had two library staff members: head librarian and assistant; and the majority of school libraries (88.70%) had no typist.

School libraries (61.29%) were facing space problem. Most of them have been converted from classrooms. 32 school libraries had only one Thai typewriter. School libraries (52.58%) had no card catalog cabinet. The majority of them (69.45%) had got a budget

from tuition fees ranging from 5,001 to 10,000 baht.

All school libraries offered a lending service but school libraries (54.84%) did not offer library orientation service for students. That was the reason why the students did not use the libraries. School libraries (98.39%) classified books by using the Thai version of "Dewey Decimal Classification" published by the Thai Library Association. The majority of school libraries (77.42%) started to do the cataloging during 1972 - 1975 by using "Subject Headings for Thai Books" published by the Thai Library Association.

The common problems of teacher - librarians are the inadequacy of budget, the lack of personnel, the poor services and the students' use of card catalogs. The problem of the highest percentage (88.70%) is the lack of typists.

All teacher - librarians strongly agreed with the idea of establishing a School Library Cataloging Center. Recommendations to improve cataloging in school libraries were also given. One suggestion put forward was that the School Library Cataloging Center should do the cataloging and sell card catalogs of newly - printed books immediately and make a list of these new - books.

The main recommendations are as follows:

The findings revealed many problems that were obstacles to the cataloging administration. To help solving these problems the administrators should have the teacher - librarians take responsibility for library work only. The Department of General Education should offer a course in the "Use of Libraries" as a required course for the students. The Thai Library Association should revise the Thai version of "Dewey Decimal Classification" and "Subject Headings for Thai Books". The Supervisory Unit, Department of General Education should serve as the School Library Cataloging Center.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงด้วยดี ก็เนื่องด้วยความกรุณาของศาสตราจารย์ สุทธิลักษณ์ อ่ำพันวงษ์ ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ประคอง วรรณสุต อาจารย์นิตยา จูตามาศย์ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย และอาจารย์ กานต์มณี ศักดิ์เจริญ กรรมการที่ได้สละเวลาอันมีค่าของท่านมาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และอาจารย์ทั้ง 4 ท่านที่โกล่าวนามมาข้างตนไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอบคุณนางสาวทรงสรณ์ นิลกำแหง นางสาวพรทิพย์ วัฒนสุภกุล นางสาวชุกิมา สัจจามันท์ นางสาวสุรวิรัตน์ กองแดง นางสาวอัมพร กิจงาม และนางสาวกวางเนตร รัตนเสนีย์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาให้ความช่วยเหลือ อย่างที่ตลอดการดำเนินการวิจัยนี้ รวมทั้งขอขอบพระคุณครูบรรณาธิการห้องสมุดโรงเรียน รัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครทุกท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลากรอกแบบสอบถาม อันเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ดังต่อไปนี้

อุทิศพันธุ จิตราท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
รายการตารางประกอบ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
วิธีดำเนินการค้นคว้าวิจัย	8
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	9
นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย	9
2. ความหมาย วัตถุประสงค์ หน้าที่ของห้องสมุดโรงเรียน และ	
บัตร์รายการ	11
ความหมายของห้องสมุดโรงเรียน	11
วัตถุประสงค์ของห้องสมุดโรงเรียน	14
การให้บริการ	17
บัตร์รายการ	20
วัตถุประสงค์ในการทำบัตร์รายการของห้องสมุด	24
ความสำคัญและประโยชน์ของบัตร์รายการที่มีต่อผู้ใช้ห้องสมุด	
และบรรณารักษ์	26

3. การบริหารงานการทำบัญชีรายการของห้องสมุดโรงเรียน ...	30
ปัญหาต่าง ๆ ในการทำบัญชีรายการ	31
วิธีการแก้ไขปัญหาค่าการทำบัญชีรายการของห้องสมุดโรงเรียน	
ในต่างประเทศ	33
ศูนย์บัญชีรายการของห้องสมุดโรงเรียน	33
ห้องสมุดใหญ่ ๆ และสำนักพิมพ์จัดตั้งศูนย์บัญชีรายการเพื่อ	
จำหน่ายบัตรสำเร็จรูป	37
สภาพห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทย	49
สภาพการดำเนินงานการทำบัญชีรายการของห้องสมุดโรงเรียน	
ในประเทศไทย	54
4. ผลการสำรวจสภาพการบริหารงานการทำบัญชีรายการของห้อง	
สมุดโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
5. ผลการสำรวจปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของครู	
บรรณารักษ์ที่มีต่อการบริหารงานการทำบัญชีรายการของห้อง	
สมุดโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร	91
6. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	100
สรุปผลการวิจัย	100
อภิปรายผล	104
ขอเสนอแนะ	110
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	125
ประวัติการศึกษา	146

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1. จำนวนครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนจำแนกตามวุฒิ	68
2. งานประจำวันของครูบรรณารักษ์ที่กองทำภายในห้องสมุดโรงเรียน	69
3. จำนวนครูบรรณารักษ์ที่ทำการสอนในระดับชั้นต่าง ๆ	70
4. จำนวนครูบรรณารักษ์ที่สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ	71
5. สถานที่ตั้งของห้องสมุดโรงเรียน	72
6. สภาพของห้องสมุดโรงเรียนในปัจจุบัน	73
7. จำนวนลินซึกคูบัตร์รายการของห้องสมุดโรงเรียน	74
8. แหล่งที่มาของรายได้ของห้องสมุดโรงเรียน	76
9. รายได้ของห้องสมุดโรงเรียน	77
10. จำนวนผู้ทำหน้าที่บริหารงานห้องสมุด	78
11. วุฒิของผู้ช่วยบรรณารักษ์	79
12. บริการต่าง ๆ ของห้องสมุดโรงเรียนที่จัดให้แก่ผู้ใช้ห้องสมุด...	81
13. เวลาเปิด-ปิดทำการของห้องสมุดโรงเรียน	82
14. จำนวนห้องสมุดโรงเรียนที่ใช้คู่มือการจัดหมู่แบบทศนิยมของคิวฮิลล์ ฉบับต่าง ๆ	83
15. จำนวนห้องสมุดโรงเรียนที่เริ่มจัดทำบัตรรายการในปีต่าง ๆ...	84
16. การจัดทำบัตรรายการไว้บริการผู้ใช้ของห้องสมุดโรงเรียน ...	85
17. จำนวนห้องสมุดโรงเรียนที่ใช้นั่งสือหัวเรื่องสำหรับจัดทำบัตร รายการฉบับต่าง ๆ	86
18. จำนวนห้องสมุดโรงเรียนที่จัดทำบัตรรายการประเภทต่าง ๆ...	87
19. การจัดเรียงบัตรรายการของห้องสมุดโรงเรียน	88
20. การจัดเรียงบัตรรายการแยกประเภท	89
21. ค่าเฉลี่ยน้ำหนักของปัญหาคานาผู้บริหารงาน	91

การร่างที่

ร
หน้า

22.	คำเฉลี่ยน้าหนักของปัญหาคานบุคคลากร	... ..	92
23.	คำเฉลี่ยน้าหนักของปัญหาคานครุภัณฑ์ที่ใช้ในการทำบัตรรายการ...	...	93
24.	คำเฉลี่ยน้าหนักของปัญหาคานสถานที่	... ..	93
25.	คำเฉลี่ยน้าหนักของปัญหาคานงบประมาณ	... ..	94
26.	คำเฉลี่ยน้าหนักของปัญหาการให้บริการ	... ..	95
27.	คำเฉลี่ยน้าหนักของปัญหาการใช้บัตรรายการ	... ..	96
28.	คำเฉลี่ยน้าหนักความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์ที่มีต่อการจัดตั้งศูนย์ บัตรรายการของห้องสมุดโรงเรียน	... ..	97

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย